

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Jak rozwijać umiejętności społeczne dzieci i młodzieży?

Rola rodziców w kształtowaniu postaw prospołecznych

mgr Monika Kisielewska
Uniwersytet w Białymstoku

Organizatorzy

Politechnika Białostocka
Wydział Inżynierii Zarządzania
Data: 21.11.2025 r.

**Wydział Inżynierii
Zarządzania**

POLITECHNIKA BIAŁOSTOCKA

Jak rozwijać umiejętności społeczne dzieci i młodzieży?

PLAN:

ROZUMIENIE ZJAWISKA

TEORIA ROZWOJU PSYCHOSPOŁECZNEGO E.H.ERIKSONA

JAK RODZICE MOGĄ WPŁYWAĆ NA KSZTAŁTOWANIE

UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH DZIECI?

DOBRE PRAKTYKI

„To jak traktują nas rodzice jest swego rodzaju kalką dla wszystkich innych relacji w naszym życiu.”

STEFANIE STAHL

Umiejętności społeczne

Rozwój społeczny dziecka zaczyna się po urodzeniu – a nawet przed nim - i trwa na kolejnych etapach rozwoju.

Pożądane umiejętności społeczne to m. in.:

- ✓ nawiązywanie relacji o różnej zażyłości,
- ✓ budowanie przyjaźni,
- ✓ rozwiązywanie konfliktów,
- ✓ wyrażanie swojego zdania, uczuć, potrzeb, oczekiwań, krytyki i odmowy,
- ✓ wykazywanie inicjatywy w relacjach,
- ✓ empatia,
- ✓ otwartość,
- ✓ wyczucie i poszanowanie granic swoich i innych,
- ✓ asertywność,
- ✓ komunikacja
- ✓ współpraca,
- ✓ ...

Co decyduje o umiejętnościach społecznych dziecka?

DECYDUJĄCE SĄ INDYWIDUALNE PREDYSPOZYCJE
DZIECKA

biologiczne
temperamentne
osobowościowe
wolitywne

ROLA AKCEPTACJI INDYWIDUALNOŚCI DZIECKA I JEGO
POTRZEB SPOŁECZNYCH

przy jednoczesnym zachowaniu konieczności pomocy dziecku
w wymagających tego sytuacjach

„Dziecko ma prawo być sobą. Ma prawo do popełniania błędów. Ma prawo do posiadania własnego zdania. Ma prawo do szacunku”

JANUSZ KORCZAK

Teoria rozwoju psychospołecznego E.H.Eriksona

ETAPY	KRYZYSY PSYCHOSPOŁECZNE	ZASIĘG ISTOTNYCH RELACJI	GŁÓWNE ZALETY I PATOLOGIE
I Niemowlęctwo	zaufanie - brak zaufania	osoba matczyna	nadzieja - wycofanie
II Wczesne dzieciństwo	autonomia - wstyd	osoba rodziców	wola - kompulsja
III Wiek zabawy	inicjatywa - poczucie winy	bliska rodzina	cel - zahamowanie
IV Wiek szkolny	przedsiębiorczość - poczucie niższości	sąsiedztwo, szkoła	kompetencja - bezwładność
V Adolescencja	tożsamość – zmieszanie tożsamości	grupy rówieśnicze i nieformalne przywództwo	wierność - odrzucenie

Jak rozwijać umiejętności społeczne dzieci i młodzieży?

Jak rodzice mogą wspomóc rozwój umiejętności społecznych?

DOBRA WIĘŹ MIĘDZY RODZICAMI

słuchanie siebie nawzajem

szanowanie różnic

regulowanie własnych emocji i emocji drugiej strony

konstruktywne rozwiązywanie konfliktów

współdziałanie na rzecz dziecka

„Chcę Cię kochać bez ucisków, doceniać bez osądzania, dołączyć do Ciebie bez napierania, zaprosić Cię bez żądania, zostawiać bez winy, wyrażać ocenę bez obwiniania, i pomagać Ci bez obrazy. Jeśli mogę mieć to samo od Ciebie, wtedy możemy prawdziwie się spotkać i wzbogacać siebie nawzajem.”

VIRGINIA SATIR

Jak rodzice mogą wspomóc rozwój umiejętności społecznych?

DOBRA WIĘŹ MIĘDZY RODZICAMI

słuchanie siebie nawzajem

szanowanie różnic

regulowanie własnych emocji i emocji drugiej strony

konstruktywne rozwiązywanie konfliktów

współdziałanie na rzecz dziecka

DOBRA WIĘŹ Z DZIECKIEM

rola stabilnych wczesnych i późniejszych więzi

uwaga i obecność

czas

„Stopień do jakiego mogę stworzyć relację, która wspiera wzrost innych jako oddzielnych jednostek, jest miarą wzrostu, jaki uzyskałem w sobie.”

CARL ROGERS

Jak rodzice mogą wspomóc rozwój umiejętności społecznych?

DOBRA WIĘŹ MIĘDZY RODZICAMI

słuchanie siebie nawzajem

szanowanie różnic

regulowanie własnych emocji i emocji drugiej strony

konstruktywne rozwiązywanie konfliktów

współdziałanie na rzecz dziecka

DOBRA WIĘŹ Z DZIECKIEM

rola stabilnych wczesnych i późniejszych więzi

uwaga i obecność

czas

MODELOWANIE PROSPOŁECZNYCH ZACHOWAŃ PRZEZ RODZICÓW

sposób bycia rodzica w relacjach z innymi (sposób mówienia
o innych, traktowania innych)

Jak rodzice mogą wspomóc rozwój umiejętności społecznych?

DUŻA RODZINA

rodzeństwo jako interpersonalny zasób
relacje z krewnymi na różnych poziomach (dziadkowie, wujostwo, kuzynostwo, dalsi krewni)

KULTURA RODZINNA

nastawienie na dobre relacje z innymi
oglądanie filmów/czytanie książek prorelacyjnych

ROZMOWY Z DZIECKIEM O RELACJACH

wykorzystywanie codziennych rozmów do rozmów o różnego rodzaju relacjach
poszerzanie empatii dziecka oraz samoobrony

„Poczucie wartości może wzrastać tylko w atmosferze, w której indywidualne różnice są doceniane, błędy tolerowane, komunikacja jest otwarta, zasady są elastyczne - w takim rodzaju atmosferze, która jest odnajdywana w rodzinie, w której wzajemnie się pielęgnują.”

VIRGINIA SATIR

Jak rozwijać umiejętności społeczne dzieci i młodzieży?

ROLA SWOBODNEJ ZABAWY Z RÓWIEŚNIKAMI

rola swobodnego wychodzenia

rola nudy

POZYTYWNE ŚRODOWISKO RÓWIEŚNICZE

nakierowywanie dziecka na pozytywne grupy rówieśnicze

skupione wokół jakiegoś celu (sportowe, harcerskie, wolontariackie)

STWARZANIE MOŻLIWOŚCI RÓŻNORODNYCH INTERAKCJI SPOŁECZNYCH

samodzielne załatwianie spraw i usług

wolontariat

WSPIERANIE ŻYCIA OFFLINE

ograniczanie Internetu i social mediów

wyposażenie dziecka w umiejętności radzenia sobie z hejtem

Dobre praktyki

- ✓ Zwracanie uwagi na jakość, a nie ilość relacji rówieśniczych (różnice indywidualne) oraz dobrostan społeczny dziecka
- ✓ Kultura spędzania czasu razem: gry planszowe, karty, sporty zespołowe
- ✓ Rodzinna dieta cyfrowa, dotyczy przede wszystkim rodziców
- ✓ Obowiązki domowe
- ✓ Wspólne rodzinne planowanie i podejmowanie decyzji

*„Ja robię swoje i ty robisz swoje.
Nie jestem na tym świecie po to, aby spełniać twoje
oczekiwania.
A ty nie jesteś po to, by spełniać moje.
Ty jesteś ty, a ja jestem ja.
Jeśli uda nam się spotkać - to cudownie.
Jeśli nie - to trudno.”*

FRITZ PERLS

Dodatkowo, gdy dziecko ma trudności w relacjach warto:

- ✓ Umiejętnie wspierać, a nie wyręczać dziecko w tworzeniu relacji interpersonalnych
- ✓ Stwarzać okazje do kontaktów rówieśniczych
- ✓ Dokonać autorefleksji na temat swoich przeżyć dotyczących relacji interpersonalnych dziecka i w razie potrzeby przepracować je

Zagrożenia rozwoju umiejętności interpersonalnych

POSTAWY WYCHOWAWCZE RODZICÓW:
NADOPIEKUŃCZOŚĆ, SAFETYZM, ODRZUCENIE,
AGRESYWNOSĆ

KONFLIKTOWE RELACJE RODZINNE

UZAŁEŻNIENIE OD INTERNETU

DOMINACJA RELACJI INTERNETOWYCH

NEGATYWNY WPŁYW IDEALNEGO ŚWIATA SOCIAL
MEDIÓW

IZOLACJA SPOŁECZNA

NISKA SAMOOCENA DZIECKA

„Ludzie są tak niezwykli jak zachody słońca, jeśli pozwolisz im takimi być. Kiedy patrzę na zachód, nie łapię się na mówieniu: „Rozjaśnij nieco pomarańcz w prawym rogu.” Nie próbuję kontrolować zachodu. Oglądam go z zachwytem nad tym, jak się rozprzestrzenia.”

CARL ROGERS

Kluczowe kwestie

- ✓ więź małżeńska
- ✓ więź z dzieckiem
- ✓ rodzinna dieta cyfrowa i kontrola Internetu
- ✓ pozytywne modelowanie relacji z innymi (postawy, komentarze, filmy)
- ✓ pozytywne środowisko rówieśnicze

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!